Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

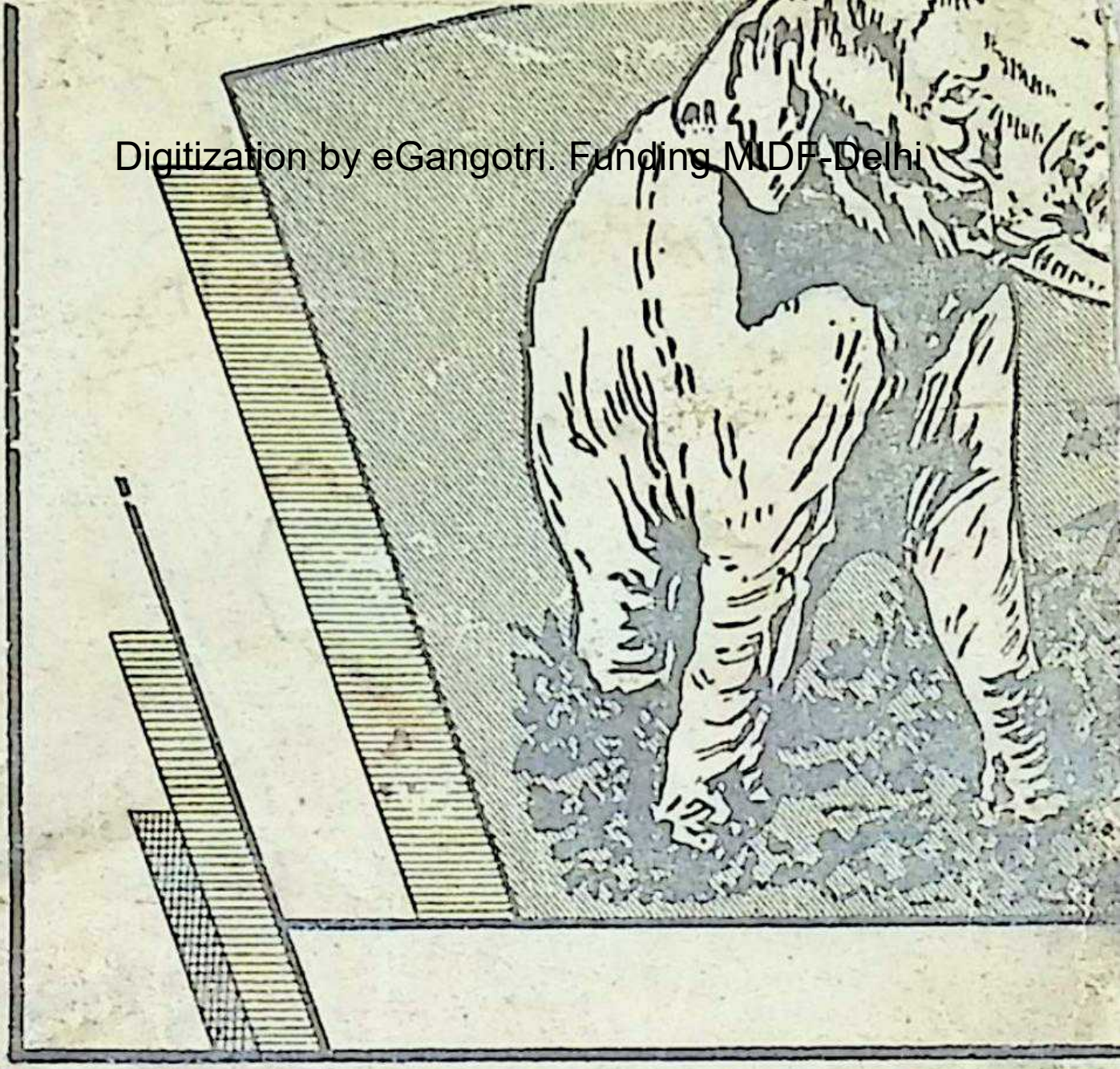

Name

Subject

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

वै [illegible] ...

ति श्रुतेति वेदान्तिनो।

बौद्धा अप्यदः किल प्रमाणपट-

वः सर्वेति नैयायिकाः॥

अहिंसनित्यच जैनशास्त्रा-

णा धर्मेति मीमांसकाः,

सोऽयं वो विदधातु वा

विदधातु फलं नैवंव्यव-

स्थो हरिः॥

वेदोनित्यमधीयतां तदुदितं कर्मस्वनुष्ठीयता-

मुतानं। तेनेशस्य विधीयतामपचितिः

स्वार्थो मतिस्त्यज्यतां।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

पापोद्यः परिधूयताम् । दुर्गन्धः परि
Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi
त्यज्यताम् । राष्ट्रस्यो-न्नति-सिद्धये-
परिजने रागः समुत्सृज्यताम् ।
अदुग्धार्पच्च । चिकित्स्यता प्रतिदिनं-
मेध्यं हितं भुज्यताम् । स्वादुर्न नतु-
याच्यतां । विधिवशात् प्राप्तेन संतुष्य-
ताम् । शीतोष्णादि-क्लेश-सहिष्णुता नतु वृथा-
वाक्यं सभ्यचार्यतां ॥

औदासिन्य-मुपेक्षतां सुचरितै-र्नैर्घृ-
र्यं समुत्सृज्यताम् । सन्नीतिश्च विचा-
र्यतां श्रुतिशिरः पक्षः समाश्रीयताम् ।
उत्सर्गापवादौ स्थितौ श्रुतिमतस्तत्को-
CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection
विदः सन्मतिः ॥ अवधार्यताम् ॥

१८८४

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

१८८४-१४

रामचन्द्र शुक्लको "करुणा" लेखेका

"अपूर्ण" सियारामशरणगुप्तको,

१८०७

"गुरुदक्षिणा" लेऊ महादेवीको

लौकिक"

चौराः प्रमत्तेजीवन्ति, व्याधितेषु चिकित्सका

राजाविवादमानेषु, नित्यं मूर्खेषु पण्डिताः ॥

(उद्योगपर्व महाभारत)

शान्त्यादि परिचीयतां दृढतरं स्वाज्ञान-

मुन्मूल्यताम् ॥ देहेऽयंमतिरुज्झ्यतामयि

परब्रह्मात्मना स्थीयताम् ॥ इति:

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

परे को माथमा हात मसाने भुल्न शक्तिन ॥ है.

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

कोहाको स्वच्छता साकार, त्यो भेट भन्न शक्तिन।

जुनेली-रात को मुस्कान, प्रिये ? भने भुल्न शक्तिन ॥

है.

L. N. Acharya.

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

काव्य का भेद :-

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

१. पद्य	२. गद्य	३. मिश्रित
महाकाव्य	उपन्यास	चम्पू
एकार्थ काव्य	नाटक	
खण्ड काव्य	निबन्ध	
मुक्तक "	आलोचना	
गीति "	कहानी	

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

शैलितत्व, बुद्धितत्व, कल्पनातत्व,
Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi
रागात्मकतत्वेति चत्वारितत्वानि -
काव्यस्य ।

कहानियों में पाश्चात्यों के मत से -
निम्न तत्वों का होना आवश्यक है ।
:- कथावस्तु, पात्र, संवाद, शैली,
उद्देश्य । येही तत्व होते है ।
और भारतीयों के मत में :-
कथावस्तु, नायक, रस, ये तीन तत्व
होते है ।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

कहानि का भेद :-

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

आख्यायिका कथा खण्डः

कथापरिकथा तथा ।

कथाऽऽदौ केचिदिति मन्यन्ते -

कथा भेदा मनीषिभिः ।।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

अथ शिव सूक्त: प्रारम्भ: ।

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

हरि: ॐ ३ ।

यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैव-न्तदु सुप्तस्य तथैवैति ।
दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मन: शिव सङ्कल्प
मस्तु ॥ १ ॥
येनकर्म्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीरा: ।
यदपूर्वं यक्षमन्त: प्रजानान्तन्मे मन: शिव सङ्कल्पमस्तु ॥ २ ॥
यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु ।
यस्मान्नऽऋते किञ्चन कर्म्म क्रियते तन्मे मन: शिव सं
॥ ३ ॥
येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतममृतेन सर्वम् ।
येन यज्ञस्तायते सप्त होता तन्मे मन: शिव सङ्कल्पमस्तु
॥ ४ ॥
यस्मिन्नृच: साम यजूंषि यस्मिन्-प्रतिष्ठिता रथनाभा-
विवारा: ।
यस्मिँश्चित्तꣳ सर्वमोत प्रजानान्तन्मे मन: शिव सं
मस्तु ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

॥ ५ ॥

Digitization by eGangotri. Funding MoE-IKS-Delhi

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिनऽइव ॥

हृत्प्रतिष्ठं यदजिरञ्जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

॥ ६ ॥

येषञ्चे पञ्च शतः शतं च सहस्रंञ्च नियुतं चार्बुदञ्च ।

तेयञ्चाचिसेषुकाट्टशरीरं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

॥ ७ ॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्य वर्णंतमसः परस्तात् ।

तस्य योनिं परि पश्यन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

॥ ८ ॥

येन कर्म्माणि प्रचरन्ति धीरा विप्रा वाचा मनसा कर्म्मणा च

यत्त स्त्रां दिशं मनु संयन्ति प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

॥ ९ ॥

यस्मेदं धीरा प्रजानन्ति कृतयो ब्रह्माणमेतं यमृषिं तमिन्दुम् ॥

स्थावरं जङ्गमं च यो रक्षांसि तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥

॥ १० ॥

ये मे मनो हृदयं ये च देवा ये अन्तरिक्षे —

बहुधा कल्पयन्ति ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

ये ओ [illegible] शिव सं०

॥१०॥

यस्येदं धीरः पुनन्ति कर्मणयोऽज्ञानमेतन्मे वृणतस्तु

स्थावरं जङ्गमं च धीरा काशं तन्मे मनः शिवसङ्कल्प०

॥११॥

येन द्यौरुग्रा पृथिवी चान्तरिक्षं चे नुपर्वताः प्रदिशोदिशश्च

येनेदं सर्वं जगद्व्याप्तं प्रजानत तन्मे मनः शिवसङ्कल्प

मस्तु

॥१२॥

अव्यक्तं चाप्रमेयं च व्यक्ताव्यक्तपरं शिवम् ॥

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु

॥१३॥

कैलाशशिखरे रम्ये शङ्करस्य गृहालयम् ।

देवता सत्र प्रमोदन्ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु

॥१४॥

आदित्यवर्णं तपसा ज्वलन्तं वत पश्यसि रुद्रत्व —

जागमानः ।

शिवरूपं शिवमुदितं शिवालयं तन्मे मनः शिव०

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

॥१५॥

अथ सरस्वतीस्तोत्रं प्रारभ्यते ॥

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

नाटक्यवाच ।

नवार्कबिंबद्युतिमुद्यदुज्ज्वल-

त्नाटङ्क केयूरकिरीटकङ्कणाम् ॥

स्फुरत्क्वणन्नूपुरएवराजितां-

नमामि कोटीन्दुमुखीं सरस्वतीम् ॥ १ ॥

वन्दे सदाहं कलहंसउद्यते-

चलत्पदे चंचल चंचुसंपुटे ।

निधीत मुक्ताफलहारसंचयं-

संधारयन्तीं सुभगां सरस्वतीम् ॥ २ ॥

वरं च पुस्तक बल्लकीं पुनर्-

परं दधानां विमलैः करैश्चये ।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

न मा[illegible]

जगन्मयीं ब्रह्ममयीं मनोहरां ॥ ३ ॥

तरङ्गित क्षौम सितांबरे परे -

देहि स्वरज्ञान मतीव मज्जडो ॥

येनाऽद्वितीयोहि भवेय मक्षरे -

सर्वोपरिस्यां पर रंग मण्डले ॥ ४ ॥

॥ श्री भगवानुवाच ॥

स्तोत्रं जाड्यापहं दिव्यं प्रातरुत्थाय यः पठेत् ।

नारदोक्तं सरस्वत्याः सर्वविद्यावान् भवेदिह ॥ ५ ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

सरस्वतीरहस्योपनिषत्

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

ॐ वाङ्मे मनसि प्रतिष्ठिता मनो मे वाचि प्रतिष्ठित
मा विरौर्मेऽधीतेऽहोरात्रान्संदधाम्यृतं
वदिष्यामि । सत्यं वदिष्यामि । तन्मामवतु ।
तद्वक्तारमवतु । अवतु माम् । अवतु वक्तारं
मवतु वक्तारम् । ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ।

द्वोऽॐ ऋषयो ह वै भगवन्तमाश्वलायनं
सम्पूज्य पप्रच्छुः । कै नो पापेन तज्ज्ञानेतत्प्रदो-
र्वीवभासकम् । यदुपासनया तत्त्वं जानीमसि ।
भगवन्त्सूद ॥१॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

सरस्वतीदशश्लोकीस्तवस्य श्रीवागीश्वरी ऋषिः ॥

स्तुत्वाजप्त्वापरं सिद्धिमलभन्मुनिपुङ्गवाः ॥१॥

॥ ऋषय ऊचुः ॥

कथं सारस्वतप्राप्तिः केन ध्यानेन सुव्रत ॥

महासरस्वती येनतुष्टा भगवतीवद ॥ २॥

॥ सहोवाचाश्वलायनः ॥

अस्य श्रीसरस्वतीदशश्लोकीमहामन्त्रस्य ।

अहमाश्वलायन ऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः ।

श्रीवागीश्वरीदेवता । यद्वागीतिबीजम् ।

देवीं वाचमिति शक्तिः । प्रणोदेवीतिकीलकम्

श्रीवागीश्वरीप्रसादसिध्यर्थे पाठे विनियोगः

शिरसि ५ आश्वलायन ऋषयेनमः ॥

मुखे ५ अनुष्टुप् छन्दसेनमः ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

हृदि ५ श्रीवागीश्वरी देवतायैनमः ॥

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

गुह्ये ब्रह्मसिति वीजाय नमः।

पादयोः - देवीवाचमिति शक्तये नमः।

नाभौ - प्रणोदेवीति कीलकाय नमः।

श्रीवागीश्वरी प्रसाद सिद्ध्यर्थे पाठे विनियोगः।

इति ऋष्यादि न्यासः।

श्रद्धायै अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। मेधायै तर्जनीभ्यां स्वाहा। प्रज्ञायै मध्यमाभ्यां वषट्।

धारणायै अनामिकाभ्यां हुं। वाग्देवतायै - कनिष्ठिकाभ्यां वौषट्॥ महासरस्वत्यै कर-तल कर पृष्ठाभ्यां फट्॥ इति करन्यासः।

श्रद्धायै हृदयाय नमः॥ मेधायै शिरसे स्वाहा॥ प्रज्ञायै शिखायै वषट्॥ धारणायै कवचाय हुं। वाग्देवतायै नेत्रत्रयाय वौषट्॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

महारस स्वस्त्ये जम्भ्राय नट् ॥

इति हृदयादि न्यासः।

अथ ध्यानम् :-

"नीहार हार घनसार सुधाकरा भां,

कल्याणदां कनक चम्पक दाम भूषाम् ॥

उत्तुङ्ग पीन कुच कुंभ मनोहरांगीं,

वाणीं नमामि मनसा वचसा विभूत्यै ॥"

लँ पृथिवी तत्वात्मकं गन्धं परिकल्पयामि श्रीवा

गीश्वरी देव्यै नमः ॥ (उत्तान कनिष्ठाभ्यु

हँ आकाश तत्वात्मकं पुष्पं परिकल्पयामि, श्री-

वागीश्वरी देव्यै नमः ॥ (अधोमुख तर्जनीभ्यां

यँ वायु तत्वात्मकं धूपं परिकल्पयामि श्रीवागीश्वरी

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

देव्यै नमः ॥ (उत्तानाङ्गुष्ठ तर्जनीभ्यां)

Digitization by eGangotri. Funding MoE-IKS, Delhi

ऐं वद्वि वाग्वादिनी सरस्वत्यम्बे श्री
वागीश्वरी देव्यै नमः ॥ (उत्तान मध्यमा अङ्गुष्ठाभ्यां
वँ अमृत तत्वात्मकं नैवेद्यं परिकल्पयामि
श्री वागीश्वरी देव्यै नमः) ॥ (उत्तानानामिकाभ्यां
गुष्ठाभ्याम्)

सँ सर्व तत्वात्मकं मन्त्रं पुष्पाञ्जलिं
ताम्बूलं च परिकल्पयामि श्रीवागीश्वरीदे-
व्यै नमः ॥ इति मानसोपचार पूजां परिकल्प्य ॥

"अक्षमाला तथा वीणा व्याख्या पुस्तक
मुद्रिका ॥ एता मुद्राः प्रदर्श्य ॥

योनि मुद्रया प्रणम्य, समाहित चितः सन्
मन्त्रार्थं भावयन् पठेत् ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

ॐ प्रणो देवीत्यस्य मन्त्रस्य भरद्वाज ऋषिः
गायत्री छन्दः श्रीसरस्वती देवता प्रणवेन
बीज शक्तिः कीलकम्॥ इष्टार्थे विनियोगः
(मन्त्रेण न्यासः)
"या वेदान्तार्थ सत्वैकरूपा परमार्थतः॥
नाभरूपात्मकाव्यक्ता सा मां पातु सरस्वती॥
ॐ प्रणो देवी सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती।
धीनामविव्यवतु॥ १॥
आनो दिव इति मन्त्रस्य अत्रि ऋषिः। त्रि-
ष्टुप् छन्दः। सरस्वती देवता, क्लीं इति
बीज शक्तिः कीलकमिष्टार्थे विनियोगः॥
(मन्त्रेण न्यासः)
"या साङ्ग पाञ्च वेदेषु चतुर्ष्वेकैव गीयते॥
अद्वैता ब्रह्मणः शक्तिः सा मां पातु सरस्वती॥"

Digitization by eGangotri Funding MIDF-Delhi
CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

ओ माओ दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यज-
तागं तु यज्ञम् । हवं देवी जुजुषाणा -
घृताची शग्मां नो वाच मुशती शृणोतु ॥२
पावकान इति मन्त्रस्य मधुच्छन्द ऋषिः।
गायत्री छन्दः सरस्वती देवता भीमिति बीज-
शक्तिः कीलकमिष्टार्थे विनियोगः । (मं. या
"यावर्णपदवाक्यार्थ स्वरूपेणैव वर्तते ।
अनादि निधनानन्ता सा मां पातु सरस्वती ॥"
श्रीँ पावकानः सरस्वती वाजेभि र्वाजिनीवती
यज्ञं वष्टु धियावसु ॥ ३॥
चोदयित्रीति मन्त्रस्य मधुच्छन्द ऋषिः।
गायत्री छन्दः सरस्वती देवता ब्लूमिति -

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

बीज शक्तिः कीलकम् (इ. वि. मै. न्या.)

Digitization by eGangotri. Funding: MIDF-Delhi

"अध्यात्म माधिदैवं चाधिभूतमतः परम्।
प्रत्यगास्ते वदन्ति या सा मां पातु सरस्वती॥"
ब्लूँ चोदयित्री सूनृतानां चेतन्ती सुमतीनाम्।
यज्ञं दधे सरस्वती॥ ४॥

महो अर्णेति मंत्रस्य मधुच्छन्द ऋषिः।
गायत्री छन्दः। सरस्वती देवता। सौरिति
बीज शक्तिः कीलकम् (इ. वि. मै. न्या.)
"अन्तर्याम्यात्मना विश्वं त्रैलोक्यं यानियच्छति।
रुद्रादित्यादि रूपस्था यस्यासावेश्वरी तनुः॥
ध्यायन्ति सविरूपेका सा मां पातु सरस्वती॥"
सौ मह्ओ ऽर्णः सरस्वती प्रचेतयति केतुना।
धियो विश्वा विराजति॥ ५॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

चत्वारि वागिति मन्त्रस्य उचथ्य पुत्र ऋषिः।
Digitization by eGangotri. Funding MoE-IKS
त्रिष्टुप्छन्दः सरस्वतीदेवता। ऐमिति-
बीज शक्तिः कीलकम् (इ. वि. पै. न्या.)

"याप्रत्यक्दृष्टिरभिजौ वैव्यंज्यमाना नु श्रूयते।
व्यापिनी ज्ञप्तिरूपैका सा मां पातु सरस्वती॥"

ऐं चत्वारिवाक् परिमिता पदानि तानि विदु-
ब्राह्मणा ये मनीषिणः। गुहात्रीणि निहिता-
नेङ्गयति तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति॥ ६

यद्वाग्वदन्तीति मन्त्रस्य भार्गव ऋषिः।
त्रिष्टुप्छन्दः सरस्वतीदेवता। क्लीमिति-
बीज शक्तिः कीलकं मन्त्रेण न्यासः।

"नामजात्यादिभिर्भेदैरष्टधा या विक-
CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection
ल्पिता। निर्विकल्पात्मना व्यक्ता सा मां पातु सरस्वती॥

Digitization by eGangotri. Funding MDF-Delhi

ओं यद्वागवदन्त्य विचेतनानि राष्ट्री, देवानां
निषसाद मन्द्रा। चतुष्पदी कुम्बिलरास्यर्जं
दुहुहे पयांसि क्वास्वदस्याः परमं
जगामः ॥ ७ ॥

देवीं वाच मिति मंत्रस्य भार्गव ऋषिः।
त्रिष्टुप् छन्दः सरस्वती देवता, सौरिति
बीज शक्तेः, कीलकं इषाय वे० मन्त्रेण न्यासः॥

"व्यक्ताव्यक्त गिरः सर्वे वेदा यां व्याहरन्ति याम्।
सर्वे काम दुघा धेनुः सा मां पातु सरस्वती॥"

ओं देवीं वाच मजनयन्त देवास्तां विश्वरूपाः
पशवो वदन्ति। सा नो मन्द्रेष मूर्जं दुहाना-
धेनु र्वागस्मा नुपसुष्टै तु ॥ ८ ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF Delhi.

उतत्व इति भंगस्य दृत्समद ऋषिः।

विष्टुब्छन्दः सरस्वती देवता. सामेति -

बीज शक्तिः कीलकम् (मं.न्या.)

"यांविदित्वाखिलं बन्धं निर्मथ्याखिलवर्त्मना।

योगी याति परं स्थानं सामां पातु सरस्वती ॥१

समुतत्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुतत्वः -

शृण्वन्न शृणोत्येनाम्।

उतो त्वस्मै तन्वां २ विसस्रे जायेव पत्य

उशती सुवासाः॥ ८॥

अम्बितमे इति मंगस्य गृत्समद ऋषिः।

अनुष्टुब्छन्दः। सरस्वती देवता।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

मेति बीज शक्तिः कीलकं मन्त्रेण

न्यासः।

Digitization by eGangotri Funding MIDF-Delhi

६० नाम स्तोत्रात्मकं सर्व पापं नाशं पुनः।

ध्यायन्ते ब्रह्मरूपैका सामां पातु सरस्वती॥

ऐं भम्बितमे नदीतमे देवितमे सरस्वती।

अप्रशस्ता इव स्मसि प्रशस्तिमम्ब नस्कृधि॥

ॐ ५ ॐ ह्रौं श्रीं क्लूं सौः ऐं क्लीं सौः सं ऐं

श्री वाणी ईश्वरी देव्यै नमः स्वाहा॥

चतुर्मुख मुखाम्भोज वन हंस वधूर्मम॥

मानसे रमतां नित्यं सर्व शुक्ला सरस्वती॥

॥१॥

नमस्ते शारदे देवि काश्मीर पुर वासिनि।

त्वामहं प्रार्थये नित्यं विद्यादानं च देहि मे॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

॥२॥

Digitization by eGangotri. Funding MDF-Delhi

अ[illegible]कुरुकरा[illegible]वीणे।

मुक्ताहार समायुक्ता वाचि तिष्ठतु मेसदा॥

॥३॥

कम्बुकण्ठी सुताम्रोष्ठी सर्वाभरण भूषिता।

महासरस्वती देवी जिह्वाग्रे सन्निविश्यताम्

॥४॥

या ब्रह्मा धारणा मेधा वाग्देवी विधिवल्लभा।

भक्त जिह्वाग्रसदना शमादि गुण दायिनि॥

॥५॥

नमामि यामिनी नाथ लेखालंकृत कुन्तलाम्।

भवानीं भवसन्ताप निर्वापण सुधानदीम्॥

॥६॥

यः कवित्वं निरातङ्कं भुक्तिं मुक्तिं च वाञ्छति॥

सोऽभ्यर्च्यैनां दशश्लोक्या नित्यं स्तौति सरस्वतीम्॥

॥७॥

तस्यैवं स्तुवतो नित्यं समभ्यर्च्य सरस्वतीम्॥

भक्तिर्मयि प्रयुक्तस्य वर्णनासात्प्रसीदयी भवेत्॥

॥८॥

CC-0 Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri Funding MIDF Delhi

ततः प्रवर्तते वाणी स्वेच्छया नाम्नि सा मम ॥

गद्यपद्यात्मकैश्छन्दैरप्रमेयैर्विवक्षितैः ॥

॥ ९ ॥

अश्रुतो बुध्यते ग्रन्थः प्रायः सारस्वतः कविः ॥

इत्येवं निश्चयं विप्राः साक्षोवाच सरस्वती ॥

॥ १० ॥

आत्मविद्या मयादब्धा ब्रह्मणैव सनातनी ॥

ब्रह्मत्वं मे सदा नित्यं सच्चिदानन्द रूपतः ॥

॥ ११ ॥

प्रकृतिर्वै ततः सृष्टं सत्वादि गुण साम्यतः ॥

सत्यमाभाति चिच्छाया दर्पणे प्रतिबिम्बवत् ॥

॥ १२ ॥

तेन चेत्प्रतिबिम्बेन त्रिविधा भाति सा पुनः ॥

प्रकृत्यवच्छिन्नतया पुरुषत्वं पुनश्चते ॥

॥ १३ ॥

शुद्ध सत्व प्रधानायां मायायां बिम्बितो ह्यजः ॥

सत्व प्रधाना प्रकृति र्मायेति प्रतिपाद्यते ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MDF-Delhi

साक्षात्कारोवतिष्ठते सर्वेशत्वमतोहि ॥

वश्यमायत्व मेकत्वं सर्वज्ञत्वं चतस्तु ॥

॥१५॥

सात्विकत्वात्समष्टित्वात्साक्षित्वाज्जगतामपि ॥

जगत्कर्तृमकर्तृवा चान्यथा कर्तुमीशते. ॥

॥१६॥

यः स ईश्वर इत्युक्तः सर्वज्ञत्वादिभिर्गुणैः ॥

शक्तिद्वयं हि मायाया विक्षेपावृतिरूपकम् ॥

॥१७॥

विक्षेप शक्तिर्लिङ्गादि ब्रह्माण्डान्तं जगत्सृजेत् ॥

अन्तर्दृग्दृश्ययो र्भेदं बहिश्च ब्रह्म सर्गयोः ॥

॥१८॥

आवृणोत्यपरा शक्तिः सा संसारस्य कारणम् ॥

साक्षिणः पुरतो भातं लिङ्गदेहेन संयुतम् ॥

॥१९॥

चितिच्छाया समावेशाज्जीवः स्याद्भावजालिकः ॥

अस्य जीवत्वजाले पतितो विष्णुरेव भासते ॥

॥२०॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MoE-IKS

आवृतेर्गुणविक्षेपशक्ती भेदः समाश्रितः ॥

तथा सर्गब्रह्मणोश्च भेदमावृत्य तिष्ठति ॥

॥ २१ ॥

या शक्तिस्तद्वशाद्ब्रह्म विकृतत्वेन भासते ॥

अव्याप्यावृतिनाशेन विभाति ब्रह्मसर्गयोः ॥

॥ २२ ॥

भेदस्तयोर्विकारः स्यात्सर्गेनब्रह्मणि क्वचित् ॥

आस्ते भाति प्रियं रूपं नाम चेत्यंशपञ्चकम् ॥

॥ २३ ॥

आद्यत्रयं ब्रह्मरूपं जगद्रूपं ततो द्वयम् ॥

अपेक्षा नामरूपे द्वे सच्चिदानन्दतत्परः ॥

॥ २४ ॥

समाधिं सर्वदा कुर्याद्धृदये वाथ वा बहिः ॥

सविकल्पो निर्विकल्पः समाधिर्द्विविधो हृदि ॥

॥ २५ ॥

दृश्यशब्दानुभेदेन सविकल्पः पुनर्द्विधा ॥

कामाद्याश्चित्तगा दृश्यास्तत्साक्षित्वेन चेतनम् ॥

॥ २६ ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

अन्ये च यथा संदर्भ अवलोकिते शान्तौ
पठन्तु।

।। हरि: ॐ तत्सत् ।।

२०१२ मिते वर्षे श्रावण मासस्यासिते पक्षे
पार्वती तिथौ भृगु वासरे लिखितामि संस्तवमि
आर्यालयोध्यामिध माधवेन। अनेन भक्त
जे ह्याग्र सदना भीवागीश्वरी प्रीयताम्।
इति यावत् प्रति लिपी कृतं पुनलोक
नाथ आचार्येन।

दिनाङ्क: २०१६-२-६ गते दिवसे।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

१- शान्तिमा (ध्यान स्फटिक प्रभम)

ॐ भूर्भुवः स्वः ॐ भूर्भुवः स्वः ॐ भूर्भुवः स्वः ।

Digitization by eGangotri. Funding by MoE-IKS

२. पुष्टिमा (ध्यान मं, शुक्ल रूप -

ॐ भूर्भुवः स्वः विँ वितुर्वरेण्यं सुवः वः भुर्भूवः ।

३. विद्वेषमा (ध्यान. इन्द्र धनु रूप)

ॐ भूर्भुवः स्वः वँ वरेण्यं सुवः वः भुर्भूवः ।

४. उच्चाटंमा (ध्यां धूम्र रूप)

ॐ भूर्भुवः स्वः णिँ णिय्यं सुवः वः भुर्भूवः ।

५. मारणमा (ध्यां दीप शीखा रूप)

ॐ भूर्भुवः स्वः भँ भर्गो सुवः वभुर्भूवः ।

६. वश्यमा (ध्यान कुन्द..)

ॐ भूर्भुवः स्वः देँ देव सुवः वभुर्भूवः ।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

७ आकर्षण धारणा (ध्यान विधि)

ॐ भूर्भुवः स्वः स्यँ स्यां धिं सुवः वर्भुर्भूः।

८. ध्यानम् (स्तम्भने) रौद्रम्-

ॐ भूर्भुवः स्वः मँ मां हिं सुवः वः भुर्भूः।

९. ध्यानम्- सरस्वती, कल्याणकर्मणि

ॐ भूर्भुवः स्वः धिँ धियँ हुं सुवः वः भुर्भूः।

१०. ध्यानम् उच्चाटने

ॐ भूर्भुवः स्वः यौँ योनः सुवः वः भुर्भूः।

११. ध्यानम् - सन्मार्गे। शिवाम् ध्यायेत

ॐ भूर्भुवः स्वः प्रँ प्रचो सुवः वः भुर्भूः।

१२. ध्यानम् (सम्पत्तये) श्रीलक्ष्मी, सावली

ॐ भूर्भुवः स्वः दँ दयात् सुवः वः भुर्भूः।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

बिनु पद चलै सुनै बिनु काना ।
कर बिनु करम करै बिधि नाना ॥
आनन रहित सकल रस भोगी ।
बिनु बानी बकता बड़ जोगी ॥"

" गो, गोचर, जहँ लगि मन जाई ।
सो सब माया जानो आई ॥ "

" माया, ईश, न आपु कहँ, जानसके सो जीव
बंध मोक्ष-प्रद सर्व पर, माया-प्रेरक सीव ॥

" सुर-लोक से भी उत्तम ऋषियों ने गाया ।
देवेश को जहां पर अवतार लेना भाया ॥"

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

प्रश्न | उत्तर

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

कर्मयोगी = श्रीकृष्ण चन्द्र।

पराक्रमी = श्री अर्जुन।

ब्रह्मचारी = भीष्म।

महादानी = हरिश्चन्द्र।

परहित में बलि दान देनेवाला = दधीचि,

"गो-धन, गज-धन, बाजिधन, और रतन धन-खान।
जब आवे सन्तोष-धन, सब धन धूरि समान॥"
(सन्तसुलसीदास)

उसीप्रकार :- यह अतिशयोक्ति नहीं कि —

क्या अनल ठहरेगा कोई रवि अनल के सामने।
सैन्यबल सब मारता है आत्मबल के सामने॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

"अथ रावण कृत शिवताण्डवस्तोत्रम्"

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

जटाकटाह सम्भ्रम भ्रमन्निलिम्प निर्झरी-
विलोल वीचि वल्लरी विराजमान मूर्धनि।
धगद्धगद्धगज्ज्वलल्ललाट पट्ट पावके-
किशोर चन्द्र शेखरे रतिः प्रतिक्षणं मम॥१
धराधरेन्द्र नन्दिनी विलास बन्धु बन्धुर-
स्फुरद्दिगन्त सन्तति प्रमोद मान मानसे।
कृपा कटाक्ष धोरणी निरुद्ध दुर्धरापदि-
क्वचिद्दिगम्बरे मनो विनोद मेतु वस्तुनि॥२
जटा भुजंग पिंगल स्फुरत्फणा मणिप्रभा-
कदम्ब कुंकुम द्रव प्रलिप्त दिग्वधू मुखे।
मदान्ध सिन्धुर स्फुर त्वगुत्तरीय मेदुरे-
मनो विनोद मद्भुतं बिभर्तु भूत भर्तरि॥३

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

सहस्रलोचनप्रभृत्यशेषलेखशेखर-
Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi
प्रसूनधूलिधोरणीविधूसरांघ्रिपीठभूः।
भुजङ्गराजमालया निबद्धजाटजूटकः-
श्रियै चिराय जायतां चकोरबन्धुशेखरः
ललाटचत्वरज्वलद्धनंजयस्फुलिंग भा-
निपीत पंचसायकं नमन्निलिंपनायकं
सुधामयूरवलेखया विराजमानशेखरं-
महाकपालिसंपदे शिरोजटालमस्तुनः॥५॥
करालभालपट्टिका धगद्धगद्धगज्ज्वल-
द्धनंजयाधरीकृत प्रचण्डपंचसायके।
धराधरेन्द्रनन्दिनीकुचाग्रचित्रपत्रक-
प्रकल्पनैकशिल्पिनि त्रिलोचने मतिर्ममा
CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

नवीन मेघ मण्डली निरुद्ध दुर्धरस्फुरत्
कुहू निशीथिनीतमः प्रबन्धबन्धुकन्धरः
निरीपनिर्झरीधरस्तनोतु कृत्तिसिंधुरः
कृपानिधानबन्धुरः श्रियं जगद्धुरन्धरः ॥

प्रफुल्ल नील पंकज प्रपंच कालिमच्छटा;
विडंबि कण्ठ कन्धरा रुचि प्रबन्ध कन्धरम् ।
स्मरच्छिदं पुरच्छिदं भवच्छिदं मखच्छिदम्
गजच्छिदांधकच्छिदं तमंतकच्छिदं भजे ॥

अगर्वसर्व मंगलाकलाकदम्ब मंजरी
रस प्रवाह माधुरी विजृंभणा मधुव्रतम् ।
स्मरान्तकं पुरान्तकं भवान्तकं मखान्तकं
गजान्तकांधकान्तकं तमन्तकान्तकं भजे ॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF Delhi

- जयत्वदभ्रविभ्रम भ्रमद्भुजङ्गमस्फुर
ज्जगज्जटाटनिर्गमत्करालभालहव्यवाट्॥
धिमिद्धिमिद्धिमिध्वनन्मृदङ्गतुङ्गमङ्गल
ध्वनिक्रमप्रवर्तितप्रचण्डताण्डवः शिवः॥१॥
दृषद्विचित्रतल्पयोर्भुजंगमौक्तिकस्रजो
र्गरिष्ठरत्नलोष्ठयोः सुहृद्विपक्षपक्षयोः।
तृणारविन्दचक्षुषोः प्रजामहीमहेन्द्रयोः
समं प्रवर्तयन्मनः कदा सदा शिवं भजे॥२॥
कदानिलिम्पनिर्झरीनिकुञ्जकोटरेवसन
विमुक्तदुर्मतिः सदा शिरःस्थमञ्जलिंवहन्
विमुक्तलोललोचनो ललामभाललग्नकः
शिवेति मन्त्रमुच्चरन् कदा सुखी भवाम्यहं

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri Funding MIDF-Delhi

इमं हि नित्यमेव मुक्तमुत्तमोत्तमं स्तवं-
पठन्स्मरन्ब्रुवन्नरो विशुद्धिमेति संततम्।
हरे गुरौ सभक्तिमाशु याति नान्यथागतिं-
विमोहनं हि देहिनां तु शंकरस्य चिन्तनम्॥१२

पूजावसानसमये दशवक्त्रगीतं-

यः शम्भुपूजनमिदं पठति प्रदोषे।
तस्य स्थिरां रथगजेन्द्रतुरङ्गयुक्तां-
लक्ष्मीं सदैव सुमुखीं प्रददाति शम्भुः॥१३॥

॥ इति श्रीरावणविरचितं शिवताण्डवस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

लोकनाथ आचार्य
२०१६।१०।१३।४ मा.

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

॥१२॥

श्रीः

Digitization by eGangotri Funding MIDE-Delhi

ॐ अस्य श्रीदक्षिण कालिका महामन्त्रस्य श्रीमहाकाल ऋषिः।
महास्तोत्र मन्त्रस्य श्रीमहाकाल ऋषिः।
गायत्री छन्दः। श्रीदक्षिण कालिका देवता।
क्रीँ बीजम्। हूँ शक्तिः। क्रीँ कीलकम्।
श्रीदक्षिण कालिका प्रसाद सिद्ध्यर्थे पाठे वि-
नियोगः। अथ ऋष्यादि न्यासः।

ॐ श्रीमहाकाल ऋषयेनमः, इति शिरसि।
ॐ गायत्री छन्दसेनमः, इति मुखे।
ॐ श्रीदक्षिण कालिकायै नमः, इति हृदि।
ॐ क्रीँ बीजायनमः, इति गुह्ये।
ॐ हूँ शक्तयेनमः, इति पादयोः।
ॐ क्रीँ कीलकायनमः, इति सर्वाङ्गे।
श्रीदक्षिण कालिका प्रसाद सिद्ध्यर्थे पाठे विनियोगः।

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri Funding by MIDF-Delhi

(क्रां) अथ करांङ्गः न्यासः

ॐ आं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। ॐ क्रीं तर्जनीभ्यां नमः
ॐ क्लें अनामिकाभ्यां नमः. ॐ क्लौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः
ॐ क्रूं मध्यमाभ्यां नमः। ॐ कः करतल करपृष्ठा-

भ्यां नमः। अथाङ्ग०न्यासः।

ॐ आं क्रां हृदयाय नमः। ॐ क्रीं शिरसे स्वाहा।
ॐ क्रूं शिखायै वषट्। ॐ क्रैं कवचाय हुम्।
ॐ क्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्। ॐ क्रॉं क्रीं क्रूं कः अ-

स्त्राय फट्। अथ ध्यानम्:-

करालवदनां घोरां मुक्तकेशीं दिगम्बराम।
कालिकां दक्षिणां दिव्यां मुण्डमाला विभूषिताम्
सद्यश्छिन्नशिरः खड्ग वामाधोर्ध्व करां शुजाम्
वरा ऽभयद्वयाढ्यां दक्षिणाधोर्ध्व पाणिकाम्।
महामेघनिभः श्यामां स्मेरानन सरोरुहाम्॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

अथः
॥श्रीमहाकाल विरचितः कर्पूरस्तवः पाठः॥

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

ॐ ह्रीं क्रीं

कर्पूरं मध्यमान्त्यस्वरपररहितं सेन्दुवामाक्षियुक्तं
बीजं ते मातरेतत्त्रिपुरहरवधूत्रिः कृतं ये जपन्ति।
तेषां गद्यानि पद्यानि च मुखकुहरा दुल्लसन्त्येव वाचः
स्वच्छन्दं ध्वान्तधारा धरहरिहरचैरेसर्वासिद्धिंगतानाम्॥
॥१॥
ईशानः सेन्दुवाम श्रवणपरिगतो बीजमन्त्यन्मदेशि!
ह्रस्वं ते मन्यचेता यदि जपति जनो वारमेकं कदाचित्
जित्वा वाचामधीशं धनदमपि चिरं मोहयन्नम्बुजाक्षी-
वृन्दं चन्द्रार्धचूडे प्रभवति समहाघोरशावावर्तसे!
॥२॥
ईशो वैश्वानरस्थ शशधरविलसद्वामनेत्रेणयुक्तो
बीजं ते ह्रस्वमन्यद्विगलितचिकुरे कालिके ये जपन्ति।
क्षेष्टारं घ्नन्ति ते च त्रिभुवनमभितो वश्यभावं नयन्ति

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF, Delhi

सृक्कद्वन्द्वास्रधारा द्वय धर वदने दक्षिणे कालिकेति,

॥३॥

ऊर्ध्वे वामे कृपाणं कर कमल तले छिन्न मुण्डं ततोर्ध्वः-

सव्ये ऽभीतिं वरं च त्रिजगदघ हरे दक्षिणे कालिके च।

जप्त्वैतन्नाम येवा तव विमल तनुं भावयन्त्येतदम्बा!

तेषा मष्टौ करस्था: प्रकटित रदने सिद्धय स्त्र्यम्बकस्य

॥ ४॥

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

[illegible] ऋषिरुक्तो [illegible] इतीरितः।

गायत्रीछन्द आदिष्टं हलो बीजानि पार्वति।

स्वराः शक्तय इत्युक्ता अव्ययं कीलकं मतम्

सुत्यदेवप्रसादादि विनियोजनम्

(शीतविश्वसागरे)

शक्ति अंगमादिसिद्धान्तेषु तु।—

ह्रीं बीजम्, ईं शक्तिः, त्रीं कीलकम्

इति।

न्यासस्थानानि

"ऋषिन्यासो भवेन्नित्यं देवो वन्दस्तु मुखपङ्कजे

देवता हृदये चैव बीजं तु गुह्यदेशके।

शक्तिरस्तु पादयोश्चैव सर्वाङ्गे कीलकं मतम्

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

मं. वि भाग

१ - प्रधानमन्त्री = विश्वेश्वर प्रसाद = सम्पूर्ण राष्ट्र ।

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

२-उप.प्र.मं. सुवर्ण शमशेर = अर्थ, योजना ।

३. सूर्य प्रसाद = — गृह, कानून ।

४. गणेश्वर मान सिंह = निर्माण, संचार । गृह

५. परशु नारायण चौधरी = शिक्षा । —

६. प्रेमबहादुर आज्ञ. देम्बे = कृषि स्वास्थ्य ।

७ - राम नारायण मिश्र = उद्योग, वाणिज्य । —

८ - कालीनाथ गौतम = स्वास्थ्य, स्थानीय स्वायत्त शासन

९ - डा. तुलसी गिरी = विकास ।

१० - शिवराज पन्त = वन ।

११ - सूर्य नाथ दास यादव = संसदीय सम्बन्ध

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

सचीव

१ [illegible]

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

२ राम प्रसाद अर्थसचीव

३ कुल नाथ कोइनी योजना सचीव

४ प्रेम नरसिंह प्रधान गृह- ,,

५ शम्भु प्रसाद भेवाली कानून सचीव

६ योग प्रसाद उपाध्याय —— ,,

७ प्रद्युम्नलाल राज भण्डारी ,,

८

९ भवनाथ शर्मा

१० प्रद्युम्नलाल राज भण्डारी।

११ साह

१२

१३

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

हजारिप्रसाद.

वीरगाथा काल (केवल एक आचार्य

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

भक्ति काल (मुसलमानोंके आगमनसे
नहीं आते तो भी वैसे ही होता

रीति (" "), शृङ्गार (कल्पनातीत वर्णन

आधुनिक युग सभी कालोंका निष्कर्षण है
१८७७ आधुनिक काल संवत् हुआ है
१८४२ (वस्तुतः) से होता है।

नाटक (विचार और भाव किसी अकेले कलाकार
नहीं होते तबतक कलामें चमक नहीं
कबीर (ऊपरसे नीचे आए (अनुभवी,
तुलसी नीचेसे ऊपर जनताके साथ गए

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

1 ... મુજબ પહેલી ને બીજી ...
બે કે તેથી વધુ સાક્ષીઓ પુરાવા
આપવાનું. તેમને ધમકાવવા
કે લાલચ આપવી ગુનો
ગણાય ?

2 બંદૂક કે અન્ય હથિયારથી વધુ
ઈજા પહોંચાડવાનો પ્રયત્ન
ગુનો ગણાય ?

3 સામાન્ય ઈજા કોને કહેવાય ?
ઈજા કરવા બદલ વધારેમાં વધારે
કેટલી સજા થઈ શકે ?

4 ગુનો ન થયો હોય તો પણ
ગુનો કરવાની તૈયારી
CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection

2 Angulis	= 1 Tasu.
24 Tasus	= 1 Gaz.

Digitization by eGangotri. Funding MIDF-Delhi

MADRAS LOCAL WEIGHT.

180 Grains	= 1 Tola.
3 Tolas	= 1 Palam.
8 Palams	= 1 Seer.
5 Seers	= 1 Vis.
8 Vis	= 1 Maund.
20 Maunds	= 1 Kandi.

MADRAS BAZAAR MEASURE.

8 Ollaks	= 1 Paddi.
8 Paddis	= 1 Markal
5 Markals	= 1 Phara.
80 Pharas	= 1 Garee.

UNITED PROVINCES MEASURE OF LAND.

20 Kachvansi	= 1 Bisvansi.
20 Bisvansis	= 1 Bisva.
20 Bisvas	= 1 Bigha.

PUNJAB MEASURE OF LAND.

9 Sarsi	= 1 Marla.
20 Marlas	= 1 Kanal.
4 Kanals	= 1 Bigha.
9 Bighas	= 1 Ghuma.

5½ Yards	= 1 Pole.
40 Poles	= 1 Furlong.
22 Yards	= 1 Chain.
10 Chains	= 1 Furlong.
8 Furlongs	= 1 Mile.
1760 Yards	= 1 Mile.

BRITISH MONEY TABLE.

4 Farthings	= 1 Penny.
12 Pence	= 1 Shilling.
20 Shillings	= 1 Pound.
2 Shillings	= 1 Florin.
2 Shilling & 6 Pence	= 1 Half-crown.

BRITISH MEASURE OF LAND.

144 Sq. Ins.	= 1 Sq. Foot.
9 Sq. Feet	= 1 Sq. Yd.
1210 Sq. Yds.	= 1 Rood.
4 Roods	= 1 Acre.
640 Acres	= 1 Sq. M.

BRITISH TABLE OF TIME.

60 Seconds	= 1 Minute.
60 Minutes	= 1 Hour.
24 Hours	= 1 Day.
7 Days	= 1 Week.
4 Weeks	= 1 Month.
12 Months	= 1 Year.
365 Days	= 1 Year.
366 Days	= 1 Leap Year.
52 Weeks	= 1 Year.

CC-0. Rabi Acharya Kathmandu Collection